

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αρχαίο ελληνικό δράμα: Ευριπίδης

Ενότητα: 19. Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στίχων 1081-1120 της *Μήδειας*

Μενέλαος Χριστόπουλος

Τμήμα Φιλολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας.....	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Ερμηνευτικά σχόλια στους στ. 1081-1120 της <i>Μήδειας</i>	5
4. Παρουσίαση των σωζόμενων ευριπίδειων έργων (<i>Ίφιγένεια έν Ταύροις</i> , <i>Φοίνισσα</i>)	6
7. Ενδεικτική βιβλιογραφία	6

1. Σκοποί ενότητας

Η ενότητα στοχεύει στην παροχή βασικών πληροφοριών για την ερμηνεία των στίχων 1081-1120 της *Μήδειας*, που αποτελεί το βασικό αντικείμενο μελέτης του μαθήματος, καθώς και στην παρουσίαση των τραγωδιών *Ίφιγένεια έν Ταύροις* και *Φοίνισσαι*.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Κάθε ενότητα περιλαμβάνει ερμηνευτικά σχόλια σε στίχους της *Μήδειας*, καθώς και βασικές πληροφορίες για την υπόθεση και την χρονολόγηση των σωζόμενων έργων του Ευριπίδη. Η παρούσα ενότητα εστιάζει στους στίχους 1081-1120 της *Μήδειας*, ενώ στο δεύτερο μέρος της παρουσιάζονται οι τραγωδίες *Ίφιγένεια έν Ταύροις* και *Φοίνισσαι*.

3. Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στους στ. 1081-1120 της *Μήδειας*

- **Στ. 1081-1115:** ανάμεσα στον μονόλογο της Μήδειας και στην εμφάνιση στην σκηνή του αγγελιαφόρου, που θα ανακοινώσει τον θάνατο της μελλοντικής κόρης του Κρέοντα παρεμβάλλεται ένα αναπαιστικό ιντερμέδιο. Βασικό χαρακτηριστικό του είναι η αποστασιοποίηση, η απομάκρυνση του Χορού από το θέμα του επικείμενου φόνου των παιδιών. Το τραγούδι του πραγματεύεται της δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς: ανατροφή και κληροδότηση επαρκούς περιουσίας χωρίς, ωστόσο να γνωρίζουν αν οι κόπτοι τους θα βρουν άξιους αποδέκτες. Δεν παραλείπει δε να αναφέρει και το ενδεχόμενο πρόωρου θανάτου των παιδιών. Βασική λειτουργία του ιντερμέδιου είναι να καταστήσει σαφές στο κοινό ότι η επικείμενη δολοφονία των παιδιών είναι αναπόφευκτη.
- **Στ. 1116-1120:** η Μήδεια απευθύνεται στις γυναίκες του Χορού, εκφράζοντας την αδημονία της για την έκβαση του πρώτου μέρους του σχεδίου της, δηλαδή για την δολοφονία της κόρης του Κρέοντα μέσω των δώρων που η ίδια της έστειλε. Την ίδια στιγμή εμφανίζεται ένας υπηρέτης του Ιάσονα σε εμφανώς ταραγμένη κατάσταση, ο οποίος πρόκειται να ανακοινώσει στην Μήδεια τα αποτελέσματα του σχεδίου της.

4. Παρουσίαση των σωζόμενων ευριπίδειων έργων

- ***Ίφιγένεια εν Ταύροις***

Στον πρόλογο του έργου η Ιφιγένεια εξιστορεί την αρπαγή της από την Άρτεμη την ώρα της θυσίας στην Αυλίδα, την αντικατάστασή της με ένα ελάφι και την μεταφορά της στην χώρα των Ταύρων, όπου βασιλεύει ο Θόας. Εδώ η ηρωίδα υπηρετεί ως ιέρεια στον ναό της Άρτεμης, με την υποχρέωση να θυσιάζει όποιον Έλληνα εμφανίζεται. Οι πρώτοι Έλληνες που εμφανίζονται είναι ο Ορέστης και ο Πυλάδης, που φτάνουν εδώ, καθώς ο Απόλλωνας έχει ζητήσει από τον Ορέστη ως μέσο εξιλέωσης να κλέψει το ξόανο της Άρτεμης και να το μεταφέρει στη Αθήνα. Οι δύο νέοι κρύβονται σε μια σπηλιά ώσπου να πέσει η νύχτα. Την ώρα που η Ιφιγένεια συζητά με τις γυναίκες του Χορού (ελληνίδες αιχμάλωτες) την μοίρα της και του αδελφού της, τον οποίο θεωρεί νεκρό, ένας βοσκός την πληροφορεί την άφιξη των δύο Ελλήνων (τους οποίους περιμένει η θυσία). Μάλιστα, αναφέρει ότι ο ένας έπαθε κρίση μανίας, που διευκόλυνε την σύλληψή του. Η Ιφιγένεια αρνείται την συγκατάθεση της θεάς στην θυσία. Ωστόσο, οι δύο νέοι οδηγούνται ενώπιόν της, οπότε τους ρωτά για την οικογένειά της και καταλαβαίνει ότι ο αδελφός της ζει. Ζητά, λοιπόν, από τον Ορέστη να μεταφέρει σε αυτόν ένα γράμμα, αλλά ο Ορέστης επιχειρεί να σώσει την ζωή του Πυλάδη. Για να εξασφαλιστεί η παράδοση του μηνύματος, η Ιφιγένεια εκθέτει και προφορικά το περιεχόμενό του, οπότε η ταυτότητά της αποκαλύπτεται. Για να ξεφύγουν, η Ιφιγένεια πείθει τον βασιλιά Θόαντα ότι οι

δύο Έλληνες, ως ένοχοι μητροκτονίας, πρέπει να καθαρθούν στην θάλασσα μαζί με το ξόανο, ενώ οι κάτοικοι της χώρας πρέπει να κρατηθούν σε απόσταση, για να μην μινθούν. Το σχέδιο πραγματοποιείται. Ο Θόαντας ετοιμάζεται να καταδιώξει του φυγάδες, αλλά τον σταματά η Αθηνά, που κλείνει το έργο καθορίζοντας την Βραυρώνα ως τόπο μεταφοράς του ξοάνου, ενώ διατάζει τον Θόαντα να ελευθερώσει τις ελληνίδες αιχμάλωτες.

- **Φοίνισσαι**

Στον πρόλογο η Ιοκάστη εκθέτει την ιστορία του οίκου των Λαβδακιδών μέχρι την κατάρα που βαραίνει τα παιδιά της, Ετεοκλή και Πολυνείκη. Τα δυο αδέρφια συμφώνησαν αρχικά να εναλλάσσονται στον θρόνο της Θήβας, αλλά ο Ετεοκλής εξόρισε τον Πολυνείκη και αυτός με την βοήθεια του πεθερού του πολιορκεί την Θήβα. Η Ιοκάστη ζήτησε από τον Πολυνείκη να έρθει μέσα στην πόλη, για να βρεθεί ειρηνική λύση. Στην στέγη του παλατιού η Αντιγόνη και ο παιδαγωγός παρακολουθούν το ξένο στράτευμα. Οι γυναίκες του Χορού, Φοίνισσες που βρέθηκαν στην πόλη πηγαίνοντας στους Δελφούς, περιγράφουν το ταξίδι τους. Ο Πολυνείκης έρχεται στην Θήβα και εκθέτει στην μητέρα του της δυσκολίες της εξορίας. Όταν φτάνει ο Ετεοκλής, αντιμετωπίζει τον Πολυνείκη εριστικά, παρά την προσπάθεια του δεύτερου να βρεθεί λύση. Ο πόλεμος είναι αναπόφευκτος. Ο Ετεοκλής, συνομιλώντας με τον Κρέοντα, ορίζει να παντρευτεί η Αντιγόνη τον γιο του, Αίμονα, και να παραμείνει άταφος ο Πολυνείκης. Αναχωρεί για να συμβουλευτεί τον Τειρεσία. Ο μάντης εμφανίζεται συνοδευόμενος από την κόρη του και τον γιο του Κρέοντα, Μενοικέα. Ο μάντης προφητεύει ότι η σωτηρία της πόλης εξαρτάται από την θυσία του Μενοικέα. Παρότι ο Κρέοντας προσπαθεί να τον φυγαδεύσει, ο Μενοικέας οδηγείται εκούσια στην θυσία, που οδηγεί στην ήττα του στρατού του Πολυνείκη. Τα δύο αδέρφια πρόκειται να μονομαχήσουν. Παρά την προσπάθεια της Ιοκάστης να αποτρέψει την μονομαχία, τα αδέρφια αλληλοσκοτώνονται, ενώ η Ιοκάστη αυτοκτονεί. Εμφανίζεται η Αντιγόνη συνοδευοντας τον Τειρεσία. Ο Κρέων διατάζει να εξοριστεί ο Οιδίποδας και να μείνει άταφος ο Πολυνείκης, προκειμένου να καθαρθεί η πόλη. Η Αντιγόνη αντιπύεται, διαλύει τον αρραβώνα της με τον Αίμονα και γνωστοποιεί την πρόθεσή της να θάψει τον Πολυνείκη. Το έργο κλείνει με τον Οιδίποδα να προφητεύει ότι θα αναπαυθεί οριστικά στον Κολωνό, με προορισμό τον οποίο αναχωρεί με την συνοδεία της Αντιγόνης.

5. Ενδεικτική βιβλιογραφία

Mastronarde, D. J., *Ευριπίδου Μήδεια*. Μετάφραση Δ. Γιωτοπούλου, επιμέλεια μετάφρασης Μ. Χριστόπουλος. Αθήνα, Πατάκης 2006.

Page, D. L., *Ευριπίδη Μήδεια*. Μετάφραση Γ. Γιατρομανωλάκης. Αθήνα, Καρδαμίτσα 1990.

Στεφανόπουλος, Κ. Θ., *Ευριπίδης. Μήδεια*. (μετάφραση). Αθήνα, Κίχλη 2012.

Χριστόπουλος, Μ., *Μιμήσεις πράξεων. Αφήγηση και δομή στις τραγωδίες των κλασικών χρόνων*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα 2002.